

EDINOST

Glasiló slovenskega političnega društva za Primorsko.

•••••

«EDINOST» izhaja 2krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vsako leto priložno 7 gl. za poln leta 3 gl. 50 kr., za četrt leta 1 gl. 75 kr. — Sama priložnostane 1 gl. 50 kr. za celo leto. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v bankah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Narodna, reklamacije in inserate premeta Opravištvo, via Terrente, «Nova tiskarna».

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu «via Terrente» «Nuova Tipografia»: vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznani in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

O kmetijskem prašanju.

(Dalje.)

Da ni varstvena carina zmiraj dobra ter da šestokrat deželi jako škodi ter v njo lakot in draginjno pripelje, to je jasno iz dogodkov, ki so se v takih deželah k malú po uvedanju enake carine vršili. Navadna posledica je, da ljudstvo, ubožnejši del ljudstva, lačno in od bogatejšega dela prebivalstva — od posestnikov ki imajo žita na prodaj — zatirano in tlačeno, slednjič se upre ter strašne čine dopolnjuje.

V zadnjih sesijah italijanske zbornice v Rimu je Grimaldi nasvetoval, naj se na Laškem varstvena carina uvede, ali večina zbora je predlogo zavrgla, kajti pri sedanjih okoliščinah na Laškem, gorje bi bilo tej deželi; ker bogatejši del ljudstva, razni grofovi in posestniki grajščin, prodajali bi živež na draginjno in ubožniše ljudstvo bi strašansko trpelo ter prej ali poznej občno vstajo naredilo, da se težkega jarma iznebi.

Sicer je pa kmetski, kakor tudi delalski stan na Laškem na zelo slabem stališču. Posestva so skoraj vsa v rokah velikašev, — kmeta, slobodnega kmeta na Italijanskem skoraj ni, ampak on je le hlapec, obdelovalec tujega polja: gospodar mu da le toliko, da z veliko težavo samega sebe in družino preživi. In še takih zemljišč, koje bi obdeloval, ni mu dobiti, ker povsod jih je — deset za jednega, da prav po domače povemo, t. j. dežela je preobljudjena; trpi kdor more več — velikaš pa se v svojej kočiji vozi ter zaničljivo zre v to ubogo »rajo«, ki od premnoge »polente« in le polente in »rajža« vedno hira ter umira za strašno boleznijo pelagro, ki ima v tem malotečnem živežu svoj izvor.

S kakim očesom gleda pa ta ubogi trpin na ošabnega gospodarja, tega si ni mogoče misliti. Ako je popolnoma pokvarjen ter mu v srcu

ne tli več ona sladka iskrica krščanske ljubezni, ki mu ukazuje: ljubi svojega sovražnika in zatiralca, — črti ga iz globočine svojega jeze polnega srca in ugonobil bi ga najrajši, ako bi ga ne zadržala stroga moč vojakov in žandarjev.

Kar tli v srcu jednega samega, tli i v srcu mnogih, večine zatiranih kmetov, ki srdito čakajo prilike, da ostane ogenj, da gredo v boj ter se maščujejo. Kakega maščevanja so zmožne enake mase, brez vesti in kipeče od jeze, kažejo nam žalostni dogodki, ki se v sedanjim času dan na dan ponavljajo ter s strahom in grozo svet napolnjujejo.

V zadnjih tednih čujemo o takih neredih uže od treh strani: iz Londona, Decazevilla in Belgijske — v kojej zadnej te strašne tolpe še sedaj po deželi požigajo gradove, hiše in tvornice s peklenkim dinamitom pokončujejo ter plenijo.

Katera dežela pride pa sedaj na vrsto? Tudi v Italiji se o takih izgredih in štrajkih vedno sliši — ljudstvo, ki se ne more tamkaj preživeti, izseljuje se iz dežele v bližnje države in v daljno Ameriko, kder ubožstvo še bolj pomnožuje in domačinom potrební kruh iz ust trga.

Število izseljencev iz te nekdanj tako lepe in rodovitne dežele vedno je ogromnejše in povsod, kder se taki naseljenci ustanove, tamkaj se vkoreninčijo ter tem komplikatnejši tamkašnji stan delalcev delajo.

Kaj bi bilo, ako bi se v takih odnosajih sedaj v Italiji še varstvena carina uvela, to Bog ve.

Ali zadosti o tej carini in o čudnem in kritičnem položaju mej delalskim in kmetskim stanom. Iz tega vidimo, da mora vlada dobro pomišljati, predno kak zakon naredi in kako mora previdno ravnati, da ne dirne v napeto struno, ampak da se mora prizadevati kolikor možno vsem stanovom zadovoljiti.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

Poslanska zbornica je 26. t. m. nadaljevala podrobno razpravo o proračunu in sprejela naslov, osredna uprava ministerstva notranjih zadev. Govorili so nasproti poslanci Strache, Pernertsofer in Schönener, za sprejem pa Kaizl, Heinrich in poročevalec Zeithammer. Na očitanje poslancev Strache in Pernertstorfer je odgovoril grof Taaffe, da je jako veselo, da se osebe najvišjega plemstva posvečujejo uradniškem stanu, kar se je poprej poredkoma godilo. Vlada je potrdila pravila česke šolske matice, ker so v soglasju s zakonom, kakor one nemškega šulferajna. Če katero društvo prestopi meje, zapre ga vlada. Ministerski načelnik prša, kam pride s parlamentarizmom, če nek govornik pravi, da nema nobenega spoštovanja do ministerstva. Ministerski načelnik se tolaži z spoštovanjem večine. Zavednosti nemškega naroda ni vzbudil on, ampak razprtije; ta zavednost tudi nikoli ni spala, a zdaj pa malo preveč brca. Ministerski načelnik potem zavrača trditve, da je vlada povzročila shod delavcev o priliki nemškega partaitaga in očitanje hinavstva. Ministerski načelnik dela le to, kar v okviru zakonov za pravo spoznava. — 27. t. m. se je razprava nadaljevala. Pri naslovu »politična uprava« je odgovoril dvorni svetnik Schneider na prašanje poslanca Roser-ja, s kakim uspehom se zdravi bolezen škrljevo v Dalmaciji, da se je v letu 1885 pripeljalo 239 taciš bolnikov v bolnišnice, 193 je bilo ozdravljenih, 43 se še zdravi, 4 pa so umrli. V Dalmacijo je bil poslan profesor Auspitz, da doseže porazum mej zdravniki in se o bolezni natanko podučí. Število bolnikov se jako manjša. Poslanec grof Coronini je predlagal resolucijo, po kateri se vladi naroča, naj na bolezen pelagra svojo pozornost obrne ter se prizadeva, da se zatara. Poslanec Türk je priporočal, naj se stavljenje koz zapové. Poslanec Šuklje je zagovarjal kranjskega deželnega načelnika zoper napade levičarjev ter izjavil, da razpor mej narodnostmi na Kranjskem pojmlje. V zadnjih sedem letih se je o tem mnogo zboljšalo. — Potem je zbornica sprejela naslove: državna policija, državni zakonik, politična oprava kronovin, javna varnost, državna stavbena služba, cestne

zgradbe in vodne zgradbe. K prvemu naslovu sta govorila poslanca Fiegl in Kronawetter. Zadnji je naglašal, naj se zakon nikoli ne skruni s proganjanjem nomenov. Dokler se ne dotakne česti, premoženja in osebe sodržavljanov, mora imeti vsak državlján pravico, za izvršitev svojih nomenov delati. Ozkosrdno proganjanje namena ne škoduje anarhistom, ampak jakim, poštenim delavcem. Govornik omenja postopanje policije v tiskovnih in društvenih zadevah ter kliče zastopnikom posestvenih zadev, naj delavcu podadé roko, da ga iz teškega stanja otmó. Poslanec Derschata je interpeliral zaradi odpusta vodje poštnih hranilnic.

V seji 29. t. m. je zbornica rešila proračun ministerstva za deželno bran. Mej razpravo je poslanec Siegl na to opomnil, da so v nevarnosti mnogi, ki so zavarovani na življenje, da se jim police ne splačajo, ako v črnej vojski padejo. Zakon naj o tem preskrbi, kar treba. Minister Welsersheimb je nasproti raznim govornikom omenil, da se pri naboru ne vzame več novincev, nego to dopuščajo zakonske določbe. — Pri razpravi proračuna za naučno ministerstvo očitaj je poslanec Fuss, da ukaz glede šolekih knjižnic ni jasen; on nalaga učiteljem odgovornost, do 1. maja ga ni mogoče izvršiti. Razlogi, katere je minister navedel v odboru za odstranitev neke knjige, ki slavi dela Nemcev v letu 1870, niso zadostni. Govornik kliče učiteljem, naj k ljubu ministerskemu ukazu učencem v roke dajo knjige, k vzbujajo in krepe nemško narodno zavest. Minister Gautsch je izjavil, da odgovori takoj, ker je predgovornik naglašal, da govori kakor zastopnik učiteljstva. Ukaz zadeva odpravo onih knjig, ki so v domoljubnem, verskem ali npravem oziru spotočljive. On bo skrbel za to, da ukazi ne ostanejo na papirju, ampak da se to zgodi, kar minister zaukaže. Nasproti trditvi, da je minister izdal ukaz vsled nekega upliva, zagotavlja on, da to ni res. Vi smete biti prepričani, pravi minister, da siljenje, naj pride od katere strani, in v katerej koli zadevi, name nema nobenega vpliva. Kako bi se učiteljstvu strašno breme nalagalo, ker se vendar mora misliti, da so učitelji tudi uže poprej pregledali knjige, predno so jih učencem v roke dajali. On mora pri tem ostati, da je učitelj odgovoren za

PODLISTEK.

Málaviká in Agnimitra.

Indijska drama Kálidásova.

Na slovenski jezik preložil

dr. Karol Glaser.

(Dalje.)

(Bakulavalika prinese nanožnice).

Bakulavalika.

Se ima dobro ljuba prijateljica?

Málaviká.

Glej, glej, Bakulavalika pride; dobro došla! Sedi no!

Bakulavalika

Tebi se izroči nalog, ki je tebe reden. Pomoli mi nogo, da jo z rdečilom in nanožnico okrasim.

Málaviká (za se).

S tvojo srečo je zdaj proč; pristopila je tuja moč; kako se morem rešiti? To je lepotiče za mojo smrtno posteljo.

Bakulavalika

Zakaj se obstavljajš? Kraljica zelo želi, da ta zlati ašoka razcvete.

Kralj.

To se godi tedaj zarad tega, da razcvete ašoka?

Vidušaka.

Gotovo; misliš mar, da jo kraljica brez vzroka ukaže tako krasno obleči?

(Málavita jej pomoli nogo).

Oprosti, da te nadlegujem.

Bakulavalika

Odpuščanja ni treba, ti si moja dušica.

Kralj.

Glej, glej, prijatelj lepe črtice,

Katere dela jej prijateljica

Na nožici! Kaj krasno se blišče!

Enake se mladikam, ki jih je

Drevo želja pogrnalo prav lepó;

Žal da šiva jih vpepelil je!

Vidušaka.

Nožicam primerno delo je se naročilo

gospoj.

Kralj.

Prav imaš.

Prelepa deklica je vredna, da

Se dveh dotakne s svojo nožico,

Ki je rudeča kaker mladi cvet,

In ki presvetle nohtece ima.

Naj se dotakne mladega ašoka,

Saj slastno ta želi si cvetja kras

Naj se dotakne tudi ljubčeka,

*) Drevo želja-ljubezen. Šiva je z jeznim pogledom iz svojega tretjega očesa na čelu zožgal tako da je brez telesa-ananga. Ta pravljica so obširno pripoveduje v Kumarasumbhavi. To pa je prisiljeno razlaganje besede -an-anga-ljubezen.

Ki se ponižno klanja jej do tal,

Ker se je bil pogrešil ravnokar.

Vidušaka.

Pregrešiti se nad njoj, to pa še vendar dosežeš, da se smeš pregrešiti nad njo. —

Kralj.

To kar praviš smatram kot dobro znamenje naznanjajoč gotovi speh, ker je brahmanska beseda.

(Iravati nastopi, koprnečo ljubav javljajoča in služkinja)

Iravati.

Draga Napunika, slišala sem dostikrat da je ljubezenska pijanost najlepša dika žensk; je li to tudi res?

Napunika.

Ta izrek se je še le zdaj vresničil.

Iravati.

Prijaznost le ti narekuje te besede; pa pustive to. Od ko! pa veš, ali je kralj šel v zibalnico ali ne?

Napunika.

Iz tega, ker se njegova prijaznost do tebe ni zmanjšala.

Iravati.

Dobro je laskanja govori trezno.

Nipunika.

To mi je pravil častivredni Gautama, ki hrepeni po darovih spomladanskih praznikov; požuri se tedaj.

Iravati.

(Se žeta izrazujoč svojemu stanu primerne čute)

Draga Nipunika, moje srce mene, ki sem po ljubezenski omamljenosti pohabljen, naganja k hitrosti, da skoraj vidim soproga; noge mi pa obtičijo na zemlji.

Nipunika.

Glej, prišle sve uže do zibalnice.

Iravati.

Nipuniki, soproga pa ni znotraj.

Nipunika.

Le bliže poglej, vladarica! gotovo se je za šalo skrtil. Jaz pa hočem sestiti med tem na kamnato klop pod šasokom, ovito po prijanginih ovijalnicah*).

Iravati.

Dobro.

Nipunika (smehljaje se).

Ko mangino vejo na stran porivam, takoj zapazim mravljišče**).

Iravati.

No, kaj pa meniš?

*) Prijangu zdravilna rastlina in lepo dišeča masa, panicum italicum.

***) Bržkone prislovica, naznanujoč kako nepričakovano reč.

(Dalje prih.)

vsako knjigo, katero učencu izroči. Minister pripozna v Avstriji le eno šolo, in to je avstrijska šola in on mora ostro na to paziti, da se šola ne ho vodila po nazorih kake politične stranke. Naloga šole ni le izobraževanje in gojenje, ona ima tudi sveto nalogo, avstrijsko domoljubje gojiti. — Danes je zopet seja.

V seji poslanske zbornice dne 29. t. m. je grof Taaffe odgovoril na različne trditve poslanca Kronawetter ter rekel, da dejansko dokaže, da niso resnične. Minister Pražak je potem na podlogi podatkov iz preiskav dokazal, da ni resnica, kar je poslanec Kronawetter trdil. Baron Pusswald je odgovoril na interpelacijo zaradi poštinih hranilnic ter rekel, da je neresnično vse, kar se je o tej zadevi pisalo, resnica je le to, da je vodja poštinih hranilnic Coch na odpustu, da pa je njegova poštenost nedvomljiva, pri preiskavi se nič ni našlo, kar bi se moglo očitati, poštne hranilnice uradujejo nemoteno in popolnoma varno.

Gospodsk zbornica je v seji 27. t. m. brez ugovora dovolila vladi pobiranje davkov do konca meseca maja. Potem je brez predrugečbe sprejela predlog glede praškodubčeve in dubčovo-podmokl ške železnice v drugem in tretjem čitanju.

29. t. m. je vsprejela gospodsk zbornica v drugem in tretjem čitanju zakon glede pomnožitve vozil na državnih železnicah.

Glede poštinih hranilnic je vlada sklenila ustanoviti mešano komisijo iz zastopnikov trgovinskega, finančnega, pravosodnega in ministerstva notranjih zadev. Ta komisija, ki uže ta teden prične svoja dela, ima pred vsem nalogo, prepričati se o stanju poštne hranilnice, potem pozvedeti, ali odgovorna poslovanje poštne hranilnice zakonitim določbam, in ali ona ni prestopila mej, določenih v zakonu od leta 1882. Komisija potem poda svoje nasvete, katere določbe, ki so se izdale po ukaznem potu, imajo še veljati, in katere se predrugečiti.

Vnanje dežele.

Na Srbskem ministerske krize še ni konca. Garašanina njegovi pristaši silijo, naj še ostane, ali on zahteva, naj ga kralj odpusti. Kralj se je uže večkrat dogovarjal z načelniki raznih strank zaradi sestave novega ministerstva, a doslej brez uspeha. — Kralj je 27. t. m. izdal ukaz, vsled katerega se je obsedni stan odpravil. — General Horvatić je bil imenovan za poveljnika stoječe vojske ter ga je kralj odlikoval z velikim križem Takova-reda.

Iz Belega grada se 29. t. m. poroča, da je vedno več upanja, da Garašinin ostane še minister, in da se to prašanje utegne uže jutri rešiti, njegova stranka je izrekla, da bode Garašanina podpirala in si prizadeva, pregovoriti ga, naj še ostane v ministerstvu. Državniki, katere je kralj k sebi poklical, izrekli so se vsi za to, naj Garašinin ostane še minister. — Nam pač ni treba pristaviti, da je ta vest vladna; kako pa srbsko ljudstvo misli, to je drugo prašanje; tega vsaj ne more nobeden tajiti, da je Garašinin zapeljal Srbijo v nesrečno bratomorno vojno z Bolgari, da je srbskemu narodu s tem neizmerno škodoval na dobrem imenu in na premoženju srbsko državo pa za nekoliko zarez niže obesil. V vsakej državi bi tak minister moral odstopiti, če se to ne zgodi v Srbiji, slabo znamenje za srbsko kraljestvo.

Bolgarsko-turško razmerje se zelo zavlačuje. Bolgarski knez se ustavlja, da bi se imenoval le za pet let za guvernerja vshodnje Rumelije, ampak zahteva dosmrtno imenovanje. O tem pa Rusija neče nič vedeti. Iz začetka so tudi druge vele-vlasti stopile na rusko stran, a pozneje so se premislile in hočejo bolgarskemu knezu voljo spolniti, toliko bolj, ker se tudi turški sultan temu ne protivi. Nadejati se je, da se naposled tudi Rusija uda, ker bolgarsko ljudstvo to želi in ker je združitev vzhodnje Rumelije z Bolgarijo dejansko uže izvršena. Vzhodnja-rumeljska vojska stoji pod kneževim zapovedništvom, bolgarski zakoni so v vzhodnji Rumeliji uvedeni in bolgarski denar je tam uže v rabi. Vsega tega gotovo nobeden več neodpravi; Turčija bi se dvakrat premislila, predno bi začela vojno z bolgarskim knezom, vele-vlasti pa tudi nobenej državi ne pripuste, da z orožjem napade Bolgarijo. Ni tedaj dvombe, da bolgarski knez svoje namene

doseže. Zadnje novice pa zopet trde, da je Rusija tako pritiskovala na druge vele-vlasti, da so se jej udale in da se ne bodo ozirale na zahtevanje bolgarskoga kneza. In če bolgarski knez pri vsem tem ne odjenja, kaj potem?

Grška vlada še vedno sklicuje vojake pod orožje; ona nikakor neče odstopiti od svojih tirjatev.

Grški državni zbor je sklican na 2. dan meseca aprila. Vlada mu poda samo take predloge, po katerih dobi denar in druge pomočke za vojno zoper Turčijo, in teh predlog je mnogo. Grška slepo rije v svoj propad. Angleška vlada pa se zopet na vso moč prizadeva, da Grkom zmešane možgane zopet v red spravi. Dolgo ta stvar ne more več trajati, če Grkov pamet kmalu ne sreča, siliadi jim možgane strjena grška kri na turških handžarjih.

Bismarck o monopolu na žganje ni imel vspeha. V nemškem državnem zboru je bila ta zadeva 26. in 27. t. m. na dnevnem redu. Pri drugem čitanju je predlagal poslanec Hertling, naj se zavzre. Bismarck je obžaloval površno preudarjanje te predloge od državnega zbora, ki ni povedal, kako bi se boljše storilo, kazal je dalje na težavo, z neposrednimi davki pokrivati troške in rekel, da bo moral priti z novimi predlogi, ki zadevajo živež. Bismarck je naglašal, da se država mora ukrepiti ter ne more zamolčati, da ga pri sedanjem postopanju večine državnega zbora tarejo skrbi za državo. Sprejem monopola bi okrepil državo, nesprijem pa jej je škodljiv. V poslednjem primerljaji se na pruskem uvede davek na točenje, in pruski deželni zbor dovolil tisto podporo, katera se tukaj odbija. Potem je državni zbor preložil razpravo o monopolu na 27. t. m. Bismarck je še enkrat poprijel besedo in rekel: če se mu očita, da je cesarja pregovoril na pot v Kanoso, pa je on sam v državnem zboru še hujšo Kanoso dočakal 27. t. m. pa je državni zbor vso predlogo glede monopola na žganje z veliko večino zavrgel. Bismarck je tedaj veliko nezaupnico dobil, in v vsakej drugej ustavnj državi bi tak udarec ministra z sedeža vrgel, a Bismarck je na svoj sedež prillman in prubit.

Danski kralj je izdal začasni finančni zakon za leto 1886-87, ter to postopanje s tem opravičil, da državni zbor ni hotel razpravljati predloženega mu proračuna.

V Belgiji so zadnji teden provzročili delavci, ki so se odpovedali delu, silne nemire, izgredne in boje. Na več mestih je tekla kri. Lith, Mons, Charleroi in drugi kraji so bili terišče divje sile; samo v mestu Charleroi so delavci 26. t. m. uplenili, porušili in požgali pet gradov, osem velikih glažut in en samostan; tu in v več drugih krajih so bili krvavi boji mej delavci in vojaki, na obeh straneh je več mrtvih in mnogo ranjenih. Delavci rabijo tudi dinamit, blizo kolodvora v Haseltu ob železnici so našli 35 dinamitovih patron.

Angleških ministrov Trevelyan in Chamberlain odstop je sprejet; na nju mesto sta bila imenovana Stanfeld in lord Dalhansie.

Afgansko prašanje je stopilo zopet na dan. Iz Londona se nam poroča, da so se dela afganske mejne komisije ustavila, ker ruski komisar stavi nepričakovane tirjatev, katerih angleški komisar ne more sprejeti. O prepirnej zadevi se je poročilo obema vladama. — Tega prašanja, kakor smo mi uže lansko leto trdili, ne bode konca, dokler ga meč ne preseka.

DOPISI.

Jelšane 24. marca 1886. (Izv. dop.) Redko kedaj se nahaja v slovenskih novinah kak dopis od teh krajev gorenje Istre, tudi jaz ne morem objaviti nič vselega, pač pa žalostno novost, ki je zadejala selo Brdo, spadajočo k župi Jelšane. Dne 25. marca t. l. je imenovano selo, ki šteje 53 posestnikov, zadela nemila nesreča, ob 10. uri zvečer, ko so ljudje uže mirno spali, vstal je hud požar, ki je 9 posestnikov popolnoma uničil. Pogorelo jim je vse pohištvo, enemu tudi 5 goved, 10 ovac in 2 prašiča. Tudi 3 ljudje, 2 fantiča brata, eden 8 let, drugi 5 let star, in ena gluho mutasta dekla, stara 56 let, zgubili so živonje v tem požaru. Danes 26. t. m. smo te male še ostale ostanke teh mrtličev, vse v enem zaboju, na pokopališču v Jelšani zakopali.

Pogorelci so tem bolj usmiljenja vredni, ker od teh je samo 6 za malo svoto po 200 gl. zavarovanih. Škoda do zdaj ni še preračunjena, gotovo pa znaša več tisočev goldinarjev. Ti ubožci nemojo zdaj v spomladanskem času hrane niti za-se, niti za živino, v tem žalostnem stanu si sami čisto nič pomagati ne morejo, zato predrugi Slovani, uže večkrat ste pokazali usmiljeno srce do nesrečnih, radi ste jim pomagali v stiskah in nadlogah, tudi jaz trkam na vrata Vaših usmiljenih src, ter prosim milodarov za imenovane ubožce.

Vi blagorodni predstojniki čitalnic in družih društev, blagovolite nabirati v svojih društvih milodare za te pogorele, Bog vam bo plati Vaš trud. Vsak tudi majhen dar se shvaležnostjo sprejme. Tudi slavno uredništvo »Edinost« prosim, da milodare blagovoljno sprejme, ter s tem blagi namen popirpa. Opomniti moram, da v imenovanem selu Brdo, kakor sploh po vseh tukajšnjih selih imamo primerno le malo vode, zato je pri takem slučaju nevarnost tem večja, potrebno torej je, da se za vodo kaj bolj skrbi.

Jelšane, 26. marca 1886.

Bartl, župnik.

Corico 28. marca. (Grofica Chambord. — Društva in gledišče). V soboto so balsamirali truplo rajneke grofice Chambord ti le zdravniki: dr. Mavrovich, dr. Pitanic, dr. Gresič in lekarnar Cristofoletti. Došlo je sicer uže vse polno odlične gospode, namreč dvorna dama grofica Cibels, vojvoda in vojvodinja Toskanska, vojvoda Della Grazia, vojvoda Robert Parmežanski, grof Bardi, katera oba sta dediča rajncega grofa Chamborda in dr. Kubaček, dvorni pravnik. Odprl se je uže testament; mnogo je rajnika zapustila pobožnim ustanovam in tudi samostanu na Kostanjevi. Na gradu je izobešana na poljarbola cesarska zastava in tujcev z Francoskega in drugod dohaja z vsakim vlakom. Pogreb bode vsoboto dopoldne in vse kaže, da ne bode nič manj imponanten, nego je bil oni rajncega grofa Chamborda, kajti do sobote se je napovedalo še več udov naše cesarske rodbine in viših dvornikov, pa mnogo visoke aristokracije iz vse Avstrije. Vencev uže zdaj dohaja na stotine. Iz Trsta dojde g. namestnik in vojaški poveljnik. Vredno bo sploh za vsakega, da si ogleda velikanski pogreb.

Naša čitalnica v novih prostorih prav lepo napreduje; 25. t. m. je bila v naši čitalnici prelepa beseda; pelo in igralo se je izvrstno in prostori so bili prenapolnjeni; v nedeljo pa napravi naše bralno in podporno društvo veselico, katera tudi obeča najboljši vaper.

V goriskem gledišču smo imeli zdaj nekoliko časa ital. predstave, pa so bile tako slabo obiskovane, da je moglo dotično društvo prenehati in Gorico zapustiti z jako kislimi obrazmi. Nekateri patrijotje, posebno aristokracija, potem Slovenci in Nemci so se demonstrativno vzdržavali pohoda ital. gledišča, kar se smatra za odgovor na intoleranco in netaktno rogoviljenje nekaterih irendentarskih pobalinov. Uboga avstrijska Nizza, dokler bodo taki pobalini velik zvonec nosili pri nas!

V Brkinskih hribih iz Vatovske kaplanije dne 25. sučca 1886. (Naše občinske ceste in javna zahvala). Ne moremo si kaj mi Vatovec, Mislevčani in Varejci nego svetu javno potužujemo se — al pa da hvalo vemo in čast temu, komur čast gre. Uže nad 12 let je minolo, kar smo prosili osebno in pismeno, polagali smo prošnje, da bi se nam toliko potrebna cesta od Padreža do pokopališča javne okrajne skladovne ceste Škofje-Zaverlika uvrstila mej skladovne ali občinske ceste. Ali žal Bog trkali smo dosedaj vse zaman. Ni nam bilo pomoči in ni se nam mogla ta štrna razmotati, kajti nasprotnikov ni manjkalo, češ, Brkini naj si sami ceste delajo to jim pristuje. Vse enako pa morajo občinsko blagajnico polniti in vse druge deželne in c. kr. davke plačevati. Naj se jim godi, kakor koli dobro ali slabo. Mi drugi pa po Krasu naj se vozimo po lepih ravnih in gladkih cestah in to je tudi resnica. Ali pomislili naj bi bili to, da Brkin je res pravi trpin. Kako muko in trpenje ima Brkin se svojimi cestami in sploh z vsemi občinskimi poti — kako se uboga živinčad trpineti in muči po takih potih, ker naše ceste so podobne bolj kakemu žlebu, nego cestam ali potom — oh, koliko nesreč se je uže na teh pripetilo na živini pa na vozeh večkrat polomjenih kolesih, tega vsega tukaj ni mogoče popisati.

Pak vendar po teh slabih in grdih potih mora vse svoje, kar ima, v kupčijo spraviti, da plača c. kr. davke in vse druge dolgove poravnja i svojo družinico s tem preživi. Tem našim težnjam in prošnjam se je vendar enkrat konec storilo, kajti našel se je mož dobrega srca in modrega pravičnega spoznajca. To je gosp. Rajmund Mohorčič, deželni poslanec in okrajni sežanski čestni načelnik. On je 4. januarja t. l. v občinski seji v Naklem rekel: Tej klobasi moram konec storiti, nasvetoval ter predlagal je, naj se cesta od Padreža do Škofjskega pokopališča uvrsti mej občinske ceste, ker že takovo dobroto uživajo

druge vasi; kdor ni zadovoljin s tem predlogom, naj vstane. In vsi so potrdili ta predlog razen edinega odbornika Jakoba Ohrsnela iz Divače, edini on ni potrdil tega predloga, mened; kaj je meni tega potreba, saj sem v lepem prijateljnem kraju. Tedaj se je Mahorčičev predlog vsprejel, za kojega mu mi vso hvalo in čast priznavamo in kličemo: Bog nam ga živi na mnogaja leta.

Pozabiti tudi ne smemo g. Sučca iz Pliskovice, ker je bil čestni čenilec, da je nam to cesto po c. kr. davkih primerno razvrstil zraven zaupnih mož g. Antona Masliča iz Poligrada in g. Franca Perhavača iz Ležeč; toraj vso čast tudi njima.

Slišimo pa, da je neka vas v tej občini vložila pritožbo zoper to naredbo — in če je res, vendar menimo, da nič ne opravi. Vsem jednako breme, vsem jednake pravice.

Podpisi:

Jože Vatovec, Franc Cergolj, Ivan Bak, Anton Brezovic, Janz Brezovic, Mihaelji Požar, Jožef Cergol, Miha Rožunez, Ant. Vatovec, Anton Zajjala, Jakob Dežjot, načelnik sosesk gospodarstva Mislevskega in odbornik obč. starešinstva, Janz Klun, načelnik sosesk gospodarstva Varjskega in odbor. obč. starešinstva, Jožef Cergolj, odbornik starešinstva, Jožef Vatovec načelnik soseskega gospodarstva v Vatovljeh, Jožef Cergol.

Domače in razne vesti.

Vabilo na naročbo.

Slavno občinstvo prijazno vabimo na novo naročbo. Vse tiste naše naročnike, ki so še kaj na dolgu, pa prosimo, da poravnajo svoje račune, da jim ne ustavimo lista.

Edinost stane za vse leto fr. 6, za pol leta fr. 3, za četrt leta fr. 1.50; s prilogo fr. 7, oziroma fr. 3.50 in fr. 1.75.

Upravištvo Edinosti.

Odlikovanje. Deželnega sodišča svetovalcu Antonu Indofu je cesar o priliki njegove vpokojitve v priznanje njegove dolgoletne zveste in izvrstne službe podelil naslov in značaj višjega deželnega sodišča svetovalca.

Duhovenske spremembe. Č. g. Klement Skubla, kooperator pri novem sv. Antonu, učil bo na mestnej spodnej gimnaziji verouk kakor suplent in bo tu tudi drugi ekshortator. — Č. g. Josip Kompare pride za kooperatorja v Škednjo, — Č. g. Josip Bottegaro, kapelan in katehet pri Benediktinarcih v Trstu, imenovan je za kooperatorja pri novem sv. Antonu v Trstu in za kateheta na ljudskeji šoli v novem mestu. — Verski poduk v šoli Benediktinarcu pa se je izročil čest. g. Ivanu Slavec, kornemu vikarji pri sv. Justu. — Umrl je 25. februarja č. g. Matvez Jugo, župnik v Materadi; 27. februarja pa Anton Devetak, kaplan in katehet v Trstu. — Za župniji v Katenari in Materadi je razpisan konkurz do 31. marca t. l.

Politično društvo »Edinost« bo imelo letni svoj občni zbor v nedeljo 4. t. m. ob 10 i pol uri v prostorih del. podp. društva (ulica Molin piccolo št. 1). Prav nujno naj bode pripravljeno vsem rodoljubom, da se udeležijo važnega zbora, kateremu bode prvikat po prestanej dolgej boleznj predsedoval sam predsednik gosp. Ivan Nabergoj.

Udom del. podp. društva nanznamajo s tem, da bode v nedeljo ob 7 i pol uri zvečer predavanje v prostorih delalskega podpornega društva. Predaval bode g. Resman. Letni račun je od danes naprej razpoložen v uradni družtva, kder ga more vsakdo pregledati. Letne poročilo se bode udom delilo v nedeljo. — Občni zbor pa bode nepremakljivo v nedeljo 11. aprila.

Vaje vojne mornarice se začno sredi meseca maja. Udeležijo se jih šest oklopnic, dve križarki, pet torpednic, ena transportna ladja, dva aviso-parnika in štirnajst torpednih brodov. K vajam pride sam cesar in tudi nadvojvoda Albreht, ki se vrne s potovanja iz Bosne in Hercegovine.

Nova torpednica prve vrste pod imenom »križarica C.« dala se je v delo »Stabilimento tecnico Triestino«. Stala bode skoraj en milijon gold.

Koncert Nedelkoviča s pomočjo delavskega društva v nedeljo v dvoranu tržaške čitalnice je bil v resnici na vsako stan pohvale vreden. Gospod Nedelkovič je pokazal vso svojo dobroso, pevec so peli uže izborno, g. Hostnik igral je na citre na občno pohvalo; gospica Kobalova je kakor navadno, tudi ta pot deklamovala, da je navdušila občinstvo; ali še kaj posebnega nam je pokazala na glasovir gospodična Lafont, katera je uže igralka prve vrste. Skratka, vredno je

bilo obiskat ta prelepi koncert in tudi gmotni uspeh je bil za g. Nedelkoviča nekoliko boljši, nego prvokrat, akopram se je nekoliko sicer za naravno stvar delatne inteligencije nekam ostentativno odgnolo veselici, kar pa mi iz čisto narodnega stališča zaradi tujcev, kateri so so koncerta udeležili, ne moremo odobravati.

Velikanska sleparija. V Trstu obstoji že mnogo let ljudska banka pod imenom Banci popolare. — Ta zavoj je bil od nekdanj v rokah rubelehih Lahonov, zadnji čas je bil predsednik advokat dr. Tonicelli, vodja pa nek žil po imenu Vito Padova. Zidnji se je ponahal kakor velik bogatin in je trošil prav po Srdanapalsko. Mej uradniki je bilo le par poštenih patrijotov in celo jeden Slovenec, vse drugo je bilo in je iredentarsko. Pred par leti so najeli nekega novega uradnika, nekega Pescatori Ital. podanika, on sam in njegova oče sta bila vedno sodelalca in podpornika lista »L'Alabarda«, ki toliko slabega piše o patrijotih in vsacega, kedor se le upa na javnost, pa ni iredentar, ne-ustmiljeno in krivično cenzurira. Ta Pescatori je imel v roki takozvane zaloge (vrednostne papirje in druge vrednosti, ki so za garancijo posojil), bil je vedno prvi intimus ravnatelja Padove. Oba ta moža sta še prav mlada, Pescatori ima se le komaj 24 do 26 let. Kakor rečeno, ta dvasta bila duša zavodu, kateri, kakor se vtegne pokazati, je mnogo podpiral iredentizem v Trstu. V nedeljo je bil občni zbor te ljudske banke. Po navadnem poročilu je kar nakrat omenil predsednik Tonicelli, da se je v administracijo banke vrinol nek nered, da je neko pomanjkanje v zalogah. (depositi) Delničarji so na to najprej debelo gledali, ali k malo so začele interpelacije in še le po mnogih interpelacijah se je moglo zvedeti, da manjka okolo f. 11.000, katere je porabil Pescatori, kateri je te dni pete odnesel v Italijo. Vseled tega so zahtevali delničarji, da se precej imenuje komisija, katere bo preiskavala stanje banke in da se potem na novo skliče zbor, kateremu bo ta komisija natančno poročala. To se je sklenilo in posebna komisija je šla precej na delo.

Pescatorija je policija našla v Padovi in je uže pod ključam. — Ali mej preiskavanjem so se pokazali še večji primanjkljaji; govori se, da se je do danes našlo okolo 70000 gl. primanjkljaja. — Ravnatelj Padova, ki je nekda največ tega denara zapravil, se je večeraj popoludne ob 5 uri v bošketu usmrtil z revolverjem, in so njega truplo uže večeraj odpeljali v mrtvašnico. Ta dogodek je strašno razburil obrtnijske kroge Tržaške, kajti večina obrtnikov ima delnice te banke. Bog zna, ako ni šlo kaj tega denara za vzdržanje nesramne Šaloharde in Bog zna, ako ni ta denar tudi kaj pripomogel k zmagi rubelehih v zadnjem volilnem boju.

Ali ta slučaj po našem menenju ne bo sam ostal; šeasoma se bote še kaj večega pokazalo, in tako bode božja previdnost morda pomagala tam, kder manjka vladne previdnosti. — Lahonski gizdalni zajemajo iz jako kalnih virov, to je znano. — Potem pa naj le dela cikorija konkordijo s tako sodrgo. — Lepi smo v Trstu; prvej avstrijskeji luk!

Cikorija sopet oživiljena nekda prav hudo rogovili po občinah in Trehčah, v druge kraje se tako ne upa, Mirčovič, Bokalič, Sior Poldo, banski lord in feldpater cikorjašev prav pridno agitirajo proti Edinosti in za kandidata cikorije, g. Danela, kateri je naravnost povečal predsedniku našega društva, da smo preveč Slovani, in da je treba z Italijani prijateljstva itd.

Prav tako so govorili cikorjaši pred volitvijo Nabergojal Pa kaj bi govorili; stari pregovor pravi: Povej mi, kedo je tvoj pajdaš, da ti povem, koliko veljaš. Mož, katerega priporoča Bokalič in Sior Poldo, ne more biti naše gore list in žalostno zadosti, ako niso vsi ljudje še zdaj sprevideli, da imamo cikorijo, katero smo lansko leto sijajno premagali, uže sopet pred seboj.

Predaval je v pondelek g. profesor dr. Glaser v nemškem »Schiller-Verein« o indijskej drami v nemškem jeziku. Poslušalstva je bilo mnogo in odlično; a ter je bilo gosp. predavatelju jako hvaležno.

Tržaške novosti:
List »Il Mattino«, ki se povija v liberalno peresje, je te dni prinesel sliko postnega pridigarja pri Sv. Justu in je potem postal reklama za list v cerkve, da se mej ljudstvo deli. — To je uže amerianski šundel!

Fini so pri našem magistratu. Na tisuče in tisuče se potroši za zdravilne komeleje v Trstu; pri vsem tem pa se pustiti, da se javno prodajajo gnjili arniki, gnjilo avstrijsko meso itd. Mi svarimo ljudstvo pred kupovanjem onih arnikov po 10 za 1 sold, ker ti arniki imajo v sebi pravo kolero.

Nesreče. 40letni faktn Jožef Štok iz Koprja je bil v pondelek popoludne na molu sv. Krola z nožem močno ranjen od njemu nepoznane osebe, katere je zbežal. Ranjena se nahaja v bolnišnici nevarno bolan. — 74letnega faktna Jožefa Tavčerja je nek voznik povozil v ulici Benvenuto.

— Ribič Santo Penso je večeraj v pijanosti padel v morje.

Polietjsko. Znani iredentarski agitator E. Sandri je vkratel svojemu gospodarju 300 gl., potem pa pobegnil, ter se je več časa skrival; ali v nedeljo ga je policija prijela in odpeljala zvezanega v zapor. — Nek Furlan je hotel v nedeljo zvečer ubiti svojo ženo; zira! tega je bil prijel od straž in zaprt. — V nekoj kampanjo v Koloniji so tatovi vdrili, in začeli so uže svoje delo, ko jih je vrtnar preplašil. — Nekega unozega natakarija iz Dunaja je nek njegov kolega iz Gorice, po imenu Alojzij Zai opeharil za 5 gl. in za eno zimsko sukno. — Nekega havzizarja so zaprli, ker je hotel v nekoj kavarni gospodarja z nožem raniti. — Nekež ženski so neznani tatovi v nedeljo zvečer iz stanovanja v Riborgu pokradli vse, kar je imela kaj vrednega. — Polcija je zaprla 4 klatče iz bližnjih krajev, katere odpošlje domu, da delajo zemljo.

Iz Istre se nam piše: Naročevaje se na en iztis »Spomenika« od Ant. Trstencjaka, piše mi pisatelj omenjene knjige mej drugim to le na 24. marca 1886.: »Prav rad vam ustrezem in vam pošiljam danes jeden iztis »Spomenika«. To je druga knjiga, ki roma v tožno Istro našo. Prav ta knjiga je pripravna, da ogreje še toli mrzlo srce za našo reč; — čudno, da se jih je v Istri dosedaj tako malo oglasilo za njo. —

Vabilo. Ker se ni zadostno število udov udeležilo na 28. t. m. sklicanega občnega zbora »Notranjske posojilnice« se s tem sklicuje v zmyslu §. 35. združnih pravil novi občni zbor dne 4. aprila t. l. ob 1 uri popoldne s znanim sporedom. — Prostor zborovanja društvena pisarnica. »Notranjska posojilnica« v Postojni.
J. Laurenčič, denarničar.

Nabiranje donoskov za zgradbo »Narodnega Doma« v Ljubljani. Minulo je četr let, odkar smo podali zadnji pregled o razprodanih knjizicah. Ker so se med tem časom razmere močno spremenile in se je število razprodanih knjizic podvojilo, se nam zdi primerno, podati prijateljem našega podjetja in pospeševalcem naše ideje drugi pregled. Razprodanih imamo 58 knjizic, izmed teh 1 desetkrajcarsko in 57 krajcarskih. Nabrana svota je narasla na 1200 forintov. Desetkrajcarsko knjizico je, kakor smo uže omenili, kupila celo kegljačka zaveza »Edinost« v Ljubljani. Krajcarske knjizice pa se med posamezne dežele tako razdele, da je izmednjih 46 krajcarskih, 6 štajarskih, 3 primorske, 1 koroska in 1 spodnjeavstrijska. Od 46 krajcarskih zopet je 28 ljubljanskih, 4 vrhniške, 3 zagorske, po 2 mokronoški in krški, po 1 pa iz Komende, Mengiša, Metlike, Novega Mesta, Podbrezja, Radovljice, Rakke in St. Jerneja. Od 6 štajarskih je jedna celjska, jedna mariborska, jedna videmska, jedna ljubomerska, jedna scegrubenska in jedna trboveljska. Od 3 primorskih sta 2 tržaški in 1 iz Reke pri Cirknem. Koroska je iz Beljaka, nižjeavstrijska iz Dunaja. Naštete krajcarske knjizice so imele 38 poverjenikov. Izmed katerih je bil jeden (g. dr. V. G.) poverjenik devetim, jeden (g. E. L.) petim, jeden (g. J. J.) štirim, jeden (g. G. M.) trem, dva (g. J. M. in R. K.) dvema in 32 jedni knjizici. Doba, ki je potekla od prve poslane knjizice, znaša 288 dni, bilo je pa v prometu: 8 knjizic od 1—10, 4 od 10—26, 8 od 20—30, 9 od 40—50, 3 od 50—60, 3 od 60—70, 1 od 70—80, 2 od 80—90, 5 od 90—100, 4 od 100—110, 1 od 110—120, 3 od 120—130, po 1 od 150—160, 160—170, 170—180, 180—190, 190—200, 210—220 dni. Cele knjizice so bile kupljene od posameznikov v osmih slučajih. In sicer desetkrajcarska in sedem krajcarskih, izmed teh je kupil jeden tri, pet pa po jedno. — Konečno nam je še omenjati da smo dobili 50. in 57. krajcarsko knjizico pod št. 291 in 410 (poverjenika gg. A. P. in dr. V. G.) iz Ljubljane in da so poslali v zadnjem času večje doneske na desetkrajcarske knjizice pod št. XII., XXIII in XXVIII. gg. K. P. in dr. E. V. iz Ljubljane ter g. V. K. iz Trsta. Lepo hvalo za marljivo trud!

Mraz v Dalmaciji je povzročil veliko škodo. Mandeljev ne bo nič, ker je mraz vse cvetje poparil in tudi druge rastline so mnogo škodo trpele. Poleg tega pa je trpela tudi živina, ker tam nimajo hlevov. V zadrsej okolici je mraz pokončal na tisoče glav, samo na otoku Pag 3000. Tudi iz Kotara so prišle neugodne vesti, en sam vlastnik je zgubil 140 glav živine.

Vinski priatek v Dalmaciji. Dalmacija pridelava v srednjih vinskih letinah okoli 1.200.000 hektolitrov vina. Lansko leto je bilo slabo, ker je toča mnogo škodo napravila, vendar se ga je pridelalo 900.000 do 1.000.000 hektolitrov. Izvozi se ga na leto nad 800.000 hektolitrov, največ na Francosko, Italijansko in Nemško, kar nese deželi na leto nad 10 milijonov gold.

Na Ruskem se petrolja vedno več dobiva. Zdjaj znaša zaloga v Zaricinu na Volgi nad 5 milijonov pudov (pud ima 40 funtov). Ko se vožnja po Volgi odpre, odpelje se vse to petrolje v zahodne dele Evrope, posebno na Nemško in v Avstrijo.

Razen tega pa se ga v kratkem pripelje v Zaricinu še mnogo več, da se le pot skoz snežne zamete odpre. Vseled tolikega izobilja je cena petrolja silno padla, pud velja samo 28 kopek.

Prekop panamske ožine. Zadnje dni je ogledal Leseps, oče sueškega kanala, dela pri prekopavanju panamske ožine ter se je potem vrnil na Francosko, kder so ga slovesno sprejeli ter mu na čast napravili sijajen banket. Pri tem banketu je Leseps rekel — i njemu smemo vrjeti — da se je prepričal, da je polovica dela na panamskej ožini uže izvršena in da se tedaj spolni njegova beseda, da se podjetje v letu 1889 izvrši. Največje težave so premagane. Dalje je Leseps opazil: Jaz sem uže v zunanjih državah naglašal, in ponavljam tukaj, da Francoska dela panamski kanal, kakor je storila sueški kanal. Jaz sem imel zaupanje na to podjetje ter sem to zaupanje tudi drugim v srce vcepil. Ovi re so premagane. Povsod so delavci marljivi, kakor bučele v panju. Ponosni smemo biti na to, da je kanal delo francoskega naroda. Res je, žrtvovali smo veliko denarja, ali ta je le setev, iz katere vzraste žetev.

Junaške ženske granaglionske. V Granaglioni blizo Bolonje so ženske, ko so bili občinski očetje zbrani v seji, prihrumele v zbornico, da se ustavijo odlašanju ceste od Lustra do Camane. Razljutene žene so okna pobile, snele vrata iz tečajev, razdrobile klopi in stole ter nazadnje dobro naklestile župana in občinske svetovalce, ki so v velikem strahu po kratkem uporu pete odnesli. Polcija je imela dosti posla, da je mir storila. V Italiji se res godé čuda, vsak dan nam prinese kaj enacega!

All bo poletje vroče ali hladno? O tem se zdaj pripravajo vsemski preroki. O nekem davno na svitlo prištem meteorološkiem spisu prvi o tem Helmann to le: Po sredno gorki zimi nastopi navadno hladno poletje, po jako gorki zimi gorko poletje; po srednje mrzlej zimi hladno in po zelo mrzlej zimi hladno poletje.

Potres na Španjskem. Zopet letos je obiskala ta huda božja šiba ubogo španjsko deželo. V Granadi je bil zadnje dni silno hud potres, ki je trajal sedem sekund. Ljudstvo je prenočilo pod milim nebom, strah je nepopisljiv.

Za petdesetletnico papeževga posvečavanja v maščka, ki se bode obhajala 31. decembra 1887, delajo se v Italiji velike priprave. Sestavil se je tam poseben odbor, da povabi katoliški svet k praznovanju te obletnice. Sklenilo se je mej drugim občno nabiranje darov, katerega svota se podari papežu za mašo, katero bo ta dan bral; nabiranje cerkvene oprave, posod in drugih cerkvenih stvari, ki se papežu podarijo; napravljati romanje iz vseh katoliških dežel v Rim in več družih svečanosti.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Uzroki socialne mizerije. *)

(Konec.)

Vidi se, da te hranilnice tudi le posredujejo kapital državi, posebno ni to prav, da kupujejo pošne hranilnice za kapital, katerega številci ulagajo, obligacije, kajti naj pride šeasoma do kake finančne krize, kam seže država po denar, da splešenim vložnikom izplača, kar so vložili? In ali ni mogoče, da kurzi papirjev brzo padejo, kako hode potem z vložniki, ki niso zato vložili svojega kapitala, da bi z njim špekulirali na državne papirje, ampak da bi si kaj prihranili za stare dni?

Na drugo stran bi bile te pošne hranilnice pač dobre in še boljše, ako bi prekrbovale cenejega denara malim pučkim in obrtnijskim posojilnicam in tako oplodile produktivno delo, kajti ako država uže toliko kapitala na-se uleče, dolžnost jej je tudi, da skrbi, da se vsaj nekoliko del tega kapitala vrne zopet mej ljudstvo. Menenje o slabem principu naših pošnih hranilnic prodira zdaj tudi v vladnin in poslaniških krogih in to menenje je nekda celo povzročilo veliko krizo v kupčjskem ministerstvu.

Prava sreča za produktivne stanove pa bi bila, ko bi država bila prav za prav le mešetar mej kapitalom in delom in ko bi v tem obziru bila več posrednik, nego konsument. Da bi se to godilo, mogla bi kolikor toliko vplivati na harmonijo mej produkcijo in konsumom, v katerej harmoniji obstoji rešenje socialnega prašanja. Ne znamo, kateri dvžavnik bode takej novej nalogi kos, kajti navadnim državnikom so taka parodoksa načela navadno antipatična ter se dajo navadno vlačiti od dogodkov.

Vendar pa največi evropiski državnik Bismark na vse te reči uže zdaj misli in celo od države terjaja velikanske kredite za kolonizacijo in sploh za povzdigo produktivnega dela.

Stvari torej dandanes stoje jako oprezno

*) Predavanje g. V. D. v del. podp. društvu dne 21. t. m.

veliki kapital na enej strani in delalec na drugej strani stojita si nasproti kakor največa sovražnika in hati se je hude borbe mej obema, ako država s pametno roko ne poseže vmes. Jaz od svoje strani bi želel, da ne bi prišlo do nobenega takega razdvoja in da bi se velika diferencija mej kapitalom in delom z lepa poravnala, kajti prekucije niso še nikoli dobrega rodile za narod in kedor tega ne veruje, naj primerja Angleže s Francozi in Španjci. Španjci uže par sto let ne morejo priti do pravega mira in njih materialno stanje nazaduje; Francozi celo, ta najnadarnejši narod, v nevarnosti so, da vsled notranjih homatij ne propadejo. Mej tem pa so Angleži vedno bogatejši in denes gospodarsko ukazujejo uže vsemu svetu. Pa zakaj to? Ker tam ni bilo toliko in takih socialnih kriz, kakor v obeh drugih romanskih državah. In baš ti Angleži se še dolgo vzdrže, ker njih najnevarnejši konkurenti Rusi še dolgo ne bodo mogli izvršiti svojega gospodarskega poklica v Evropi in Aziji, pa tudi Bismark ne bode še mogel moči Anglije omejiti.

Ali pustimo to in recimo, da nočemo sploh burnih preobratov, ampak mirno razvijanje stvari in da k temu mirnemu razvijanju tudi mi sami kakor obrtniki in delalci pripomoremo.

Kaj nam je v ta namen storiti? Pred vsem omikati se na pravej podlagi, ki nima nič opraviti se surovim materializmom. Potem nam je vsvarjati društva za mejsesojno podporo, kakoršnih uže imamo prav mnogo in kakoršno je tudi naše. Ali naposled nam je skrbeti tudi za to, da državi damo priliko o svojem času, da nas morda podpre tudi na drug način; skrbeti nam je, da si vsili in za povzdigo našega malega dela, naših malih obrtnih, preskrbimo potrebnega kapitala in ker smo uže ravno pri tej stvari, naj Vam razodemo, da je naše društvo tudi v tem obziru storilo prvi korak, kateri je pokazal, kako plodno in potrebno bi bilo delovanje v tem zmyslu na širokejšej podlagi. Jaz sem Vam hotel s tem reči da potrebujemo dobro urejene posojilnice in hranilnice, kf bode delalcu in rekodelcu pomagala za zboljšanje njegove obrtnije, alga vsposodzbujala k ustvaritvi novih obrtnih, kajti ako na eno stran omikujemo našega rekodelca, na drugo pa mu ne damo prilike, da svoj um praktično poskusi, ustvarjamo s tem le nezadovoljneže. Treba je torej skrbeti za praktične posojilnice in tako praktično malo posojilnico (le za poskušnjo) ima tudi naše društvo, ki pa je premajhna za tuk. potrebe.

Zato nameravamo načelniki del. pedp. društva prej ko mogoče osnovati tako posojilnico in hranilnico na obširnejšej podlagi s posebnim odborom, ki bode naravno za prve čase brezplačno posloval. Ta stvar je tako velike važnosti, da je želeli, da bi se je poprijeli vsi naši delalci in rokodelci in tudi kmetje okoličani, važnejše je skoro tako društvo za razvoj naše narodnosti v Trstu, kakor pa podporno društvo samo. Uravnana bode ta posojilnica na podlagi malih tedenskih ulog. Posojevala bode na dobro širirane menjice pa le manjše zneske ne nad 100 gl. Poslovanje bode jako enostojno, lahko in pregledno in sicer na podlagi dosedanjih skušenj.

Kadar boste torej dobili, dragi udje, in družabnice vabilo od našega odbora, da se vdeležite shoda za konečno osnovo ljudske posojilnice, pridite vsi skupaj in uže zdaj razloževajte važnost in korist takega zavoda, vašim denes nezaščitim soudom in sodružabnicam. Jez od svoje strani hom vse mogoče storil, da se važna stvar izvrši in se v tem obziru ne dam strašiti od nobenih pesmistov, ki vsakemu narodnemu zavodu prorokujejo propad za to, ker so nekateri zavodi (posebno banka Slovenija) nesrečno propali. Naše društvo je sestavljeno iz malih ljudi, mali ljudje dobro organizovani pa več morejo, nego velikaši in zato imam tudi upanje, da naša sedaj še embrionska posojilnica pride še do prave česti, v kar le Bog pomozil!

Tržno poročilo

Kava — dobro obrajšana, cene trdne. — Sladkor — slaba kupčija po nižih cenah. — Sadje — cene trdne. — Olje in petrolje — nespremenjeno stanje. — Žito — cene trdne, prav tako je moka draža postala. — Seno f. 1.90 do 2.50.

Borsno poročilo.

Borsa mlahova, vsled česar so tudi kurzi skoro vsih papirjev nekoliko slabši, mej tem ko so Napoleonovi jako iskani. Izneverenja pri Banca popolare je tudi mnogo vznemirilo naše finančne kroge, in so akcije te banke večeraj bile prodajane po f. 20 po nominalno ceno.

Dunajska Borna

dne 30. marca

Enotni drž. dolg v bankovcin	84	glđ	90	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	84	•	95	•
Zlata renta	114	•	20	•
5% avst. renta	101	•	80	•
Delnice narodne banke	875	•	—	•
Kreditne delnice	298	•	90	•
London 10 lir sterlin	125	•	70	•
Napoleon	—	•	—	•
C. kr. cekini	9	•	99	•
Kr. državnih mark	5	•	93	•

Škoda človeka previdnega stor, veli nek star pregovor in ta naj sinži v svaritev vsem onim, ki se puste premetiti...

Br. 100.

Natečaj.

Služba občinskega zdravnika se sedežem v trgu Mozirje gornjegradskega sodniškega okraja na Štorskem se bo 1. majnika t. l. oddala z letno nagrado: 200 for. iz okrajne blagajnice in 100 for. od mozirske občine.

Računi o lečenju vbogih se bodo se bodo iz okrajne blagajnice posebno plačavali.

Doktorji vsega zdravilstva imajo prednost, ki dokažejo tudi, da so zmožni slovenskega ali saj katerega jugoslovanskega jezika ustmeno in pismeno.

Prošnje s priloženim krstnim in domovinskim listom in z dokazi o dosadanjej praksi naj se do 30. aprila t. l. tukaj vložje.

Od okrajnega odbora gornji grad due 20. marca 1886.

Namestnik okr. načelnika: Anton Goričar.

Št. 459.

Razglas.

Na dan 3. aprila meseca t. l. se bodo pri podpisnem na javni dražbi sledeča dela oddala:

1. Popravljenje šolskega poslopja Podgradom, cenjeno f. 796.

2. Popravljenje cerkve in kaplanije v Pregarijah cenjeno f. 442.

Kdor se bode dražbe udeležiti hotel, bode moral 10 pod sto varščino (kavcijo) položiti.

Natančnejši pogoji se poizvedo v tukajšnjem uradu, kder so tudi proračuni in načrti v pregled izpostavljeni.

Občinsko glavarstvo.

Podgrad dne 22. marcija 1886.

Jaksetič.

Tržaška hranilnica

Sprejmlje denarne vloge v bankovcih od 50 soldov do vsacega zneska vsak dan v tednu, razun praznikov, in sicer od 9. ure do 12. ure popoldne.

Ob nedeljah pa od 10. do 11. ure zjutraj. Obresti na knjižice 3%.

Plačuje vsak dan od 9. do 12. ure popoldne. Zneske do 50 gld. prav precej, zneske od 50 naprej do 100 gld. je treba odpovedati en dan poprej, zneske od 100 do 1000 gld. z odpovedjo 3 dni, čez 1000 gold. z odpovedjo 5 dni.

Eskomptuje menjice, domicilirane na tržaškem trgu po 3 1/2%.

Posojuje na državne papirje avstrijsko-ogrske do 1000 gl. po 4 1/2%.

višne zneske v tekočem računu po 4 1/2%.

Daje denar tudi proti vknjiženju na posestva v Trstu, obresti po dogovoru. 6-

Trst, 24. marcija 1883.

Agencija

v hiši št. 5 v ulici Corsia Stadion 1. nadstropje.

Oddaja denar in zlatino na odplačevanje v obrokih, kakor tudi večje kapitale proti zemljiščni uknjižbi (entavolaciji). 6-1

G. B. ROVIS

v Trstu, Corso 47

kder se govori tudi slovenski.

Antelmintična zmes, gotovi uspešno sredstvo za pregnati trakulje, kojega so z dobrim vspehom rabili mnogi zdravniki.

Proti hemorojdale. čističa pile, koje se lahko uživajo večkrat na dan, v juhi, v vinu ali v drugih jedilih brez obzira na užiti red. Odstranuj-jo iz života slabe sokove, ter ga lahko čistijo ne da bi narejale kakega obtežanja. Zdravniki jih zavkazujejo v slučajih zapeke, jeternih vrančnih in hemorojdalnih boleznih.

Kitajsko vino à la Marseille. Uže mnogo let ga priporočajo najprvi zdravniki kot izvrstno sredstvo proti težki prebavi, pomanjkanju apetita, želodečnih bolih, klorozii in oslabeledosti po hudih boleznih.

Pastile iz tamiranda in klorove kisline. Izvrstno sredstvo v vseh boleznih v ustih in grlu: zadavico in hudemu ustnem kataru. 1-10

Prodaja naravnega vina

od l. 1885. od gl. 10.— gl. 14.— 1884. » » 12.— » 16.— 1883. » » 14.— » 18.—

hektoliter.

Sodeci za poskušnjo od 100 litrov naprej na razpolaganje.

Prazne s oce računam kolikor mene stanejo ter jih vzamem nazaj, ako se mi v teku 4 tednov nepoškodovani franko v Ptuj dopošljejo za isto ceno.

F. C. Schwab,

producent vina v Ptuju (Pettau) na Štajerskem.

OBLEKA

le iz trajne vočje volne, za moža srednje velikosti.

3:10 metrov za jedno obleko: za gl. 4-96 iz dobre ovčje volne; za gl. 8 — iz boljše ovčje volne; za gl. 10 — iz fine ovčje volne; za gl. 12-40 iz jako fine volne.

POPOTNE OGRINJAČE, komad po gl. 4, 5, 8 in do gold. 12. — Najfineje obleke, hlače, prevlekače ali svrhne suknje, blago za suknje in dežne plašče, tifl. loden, komis, predenino, cheviot, tricot, ogrinjače za dame in biljardne preproge, peruvien, toskin priporočja

ustanovljeno IV Stikarofsky — 1866 —

fabriška zaloga v Brnu.

Vzorki franko. Vzorki (ogledniki) razpošiljavajo se gg. krojaškim mojstrom nefrankovano. Pošiljatve proti povzetju čez 10 gl franco.

V zalogi imam sukna vedno za več nego 150.000 gld. a. v. in umeje se, da mi pri velikih svetovnih trgovini ostane muogo suknenih ostankov, dolžih od 1 do 5 metrov, in sem tor-j primoran, take ostanke po jako nizkih fabriških cenah razpečavati. Vzorki od teh se ne morejo razpošiljati, zamenjavajo se pa ne ugajajoči ostanke ali se pošlje denar nazaj. (Opomniti je, da druge firme tudi nenjaj. jo ostanke, ali proti slabšemu blagu, denar se pa nazaj ne da.)

Vsled posnemanj po sleparskih firmah sem primoran poslužev. ti oglašav. ja ter prosim p. n. občinstvo da se spominja moje solidne firme ter da me počasti z obilnimi naročbami na koje bom vedno pazil.

Dopisi vspremljejo se v nemškem, českem, og rskem, poljskem, ital janskem in francoskem jeziku. 7-20

Marijacejske

želodečne kapljice,

izvrstno delujoče zdravilo uri vseh boleznih na želodcu. Neorecenljive do brote je posebno veliv njihov pri netočnosti, slabosti želodca, ako z grla, smrdi, napenjanju, kislem pehanju, koliki, želodečnem kataru, gorečiče (rzavci) pri preobilnej produkciji slin, rumenici bluvanji in gnjusu, glavobolu, (ako boli iz želodca) krč v želodcu, zabasanji, preobilnosti jedi in pijac v želodcu, proti glistam, boleznii na vranici in jetrih in tudi rotli zlati žili ali ha morojdam. Cena steklenici je z nakazom vred samo 35 nov. Glavni zalog ima lekarničar k angelju varhu. 35-52

D. Brady Kremsier, Morava.

V Trstu jih pa dobite pri lekarničarju J. Saravallio blizo starega sv. Antona.

LA FILIALE IN TRIESTE Stabilimento Austr. di Credito

VERSAMENTI IN CONTANTI Banconote:

2 1/2% annuo interesse verso preavviso di 4 giorni 2 1/2% 3 1/2% 3 1/2%

Per le lettere di versamento attualmente in circolazione, il nuovo tasso d'interesse comincerà a decorrere dalli 27 corrente, 31 corrente e 22 Novembre, a seconda del rispettivo preavviso

Napoleoni: 2 1/2% annuo interesse verso preavviso di 30 giorni 2 1/2% 3 1/2% 3 1/2%

Banco Giro: Ban note 2 1/2% sopra qualunque somma Napoleoni senza interessi

Assegni sopra Vienna, Praga, Pest, Brna, Troppavia, Leopoli, Lubiana, Hermannstadt, Innsbruck, Graz, Salisburgo, Klagenfurt, Fiume Agram, franco spese.

Acquisti e Vendite di Valori, divise e incasso coupons 1/2%

Antecipazioni sopra Warrants in contanti, interesse da convenirsi.

Mediante apertura di credito a Londra 1/2% provvigione per 3 mesi. Effetti 5 1/2% interesse annuo sino l'importo di 1000 per importi superiori da convenirsi.

Trieste, 1. Ottobre 1883 1-48

Trgovina A. Majer-jevega

Exportnega piva v steklenicah v LJUBLJANI (divovarna na paro) priporočja

Cesarsko, in Bock-pivo v skr. njicah po 25 in 50 stekl.

VELIKA PARTIJA ostankov sukna

(3-4 metre), v vseh barvah za cele možke obleke, pošilja proti povzetju po 5 gld. ostanek.

L. STORCH v Brnu tvarina (sukno), koja se nebi dopadala, more se zamenjati.

VLAHOV

Likver okrepljujući želudac odobren po viših oblastih sa dekretom a pripravljen od

ROMANO VLAHOV

Sibenik (Dalmacija) sa filialkom u Trstu, Via S. Lazzaro Br. 1.-A.

Ovaj likver, koji se uzimlje mješšan sa vodom, kavom, vinom, teom il juhom, sastavljen je iz vegetalnih sokova, imajućih zdravotna svojstva, te se njegovo neposredno djelovanje pokazuje u želudcu i kod probavljajućih organah; nadalje čisti krv izpravljajuć slabinu i tromost i pospešujuć tek. On čisti polagano, uništjuje gljivete ublažujuć kroničke hrapavosti jetarah, slezena, umanjujuć sve malo po malo zastarjele bolesti hemoroidah.

Uzime li se likera danonice, čuva od otrovnih miazmah, proizvirućih kolli od pokvarena zraka, toll od epidemijah. zato je izvrstan liek proti groznici i proti koleri.

Ono pako što sačinjava pravu osebinu likera u zdravstvenoj struci jest, što oslobadja ljude odane srčbi i pokunjenošti od škodnih posledicah, koje čovječanstvu daje veliki broj nearećnih.

Zaista iza malo danah čovjek, koji se služi tim likerom čuti, da mu je povraćena životna snaga, i čuvatvo blagostanja čini ga zadovoljnim, probudjenim i svijetlim za svaki rad.

Da se olahkoti kupovanje občinstvu gospodar tvornice osnovao je na široko razprodaju svoga likera, koji se može dobiti u svih kavanah i rakijašnicah.

Poglavitni nauki in molitve

ki jih mora znati kdor hoče prejeti sv. hirmo, sv. pokoro, sv. obhajilo. in sv. zakon, zove se mala knjžica katera je izšla v naši tiskarni in se dobiva po 4 nove.

VELIKA PARTIJA ostankov preprog

(10-12 metrov) pošilja proti povzetju komad po for. 380.

L. STORCH v Brnu tvarina koja se ne bi dopadala, more se zameniti. 6-24

Polnilci iz kovine c. k. patent Kovinske pipe

za natočenje steklinic z vinom in pivom sò zaklopkami iz kaučuka; zapirajo se sami.

Ako se z roko nekoliko pritiano gumb, ki se na njem nahaja odpre se zaklopka od kaučuka; tekočina polagoma rase v steklenici; pivo se prevede ne peni, ako se te polnilce rabi. Vina in piva se nič ne pozgubi valed samozatvorenja steklenic. Vsakdo jih lahko sam rabi.

Cene: Jeden polnilce steklenic z cevko iz kaučuka f. 2.20. Poština 20 kr. — Likver-pipe f. 2.20, pipe za dessert-vina f. 3.50, pipe za točenje A f. 4.50, pipe za sode B f. 5.50, pipe za sode C f. 6.50, pipe za sode D f. 8.50.

Ilustrovani ceniki brezplačno in franko. H. HUTTER, WIEN, IX., Maximilianplatz 3, nächst der Votivkirche.

Prodajalce: n se podaj a odbitek; Agentom zaslužno plačo.

Zrebanje uže prihodnji mesec.

Kinesen SREČKE à 1 gld. 11 samo 10 gl.

Glavni dobitek v gotovini

gld. 50.000 gld.

10.000 gld., 5000 gld. odleg. 20% 4782 den. dobitkov.

Kinesem-srečke dobivajo se vlotrijskem bureau ogerskega Jocke-kluba: Budimpešta, Waitznergasse 6. 6-